

РЕЗУЛЬТАТИ соціологічного дослідження (опитування) щодо ставлення слухачів курсів підвищення кваліфікації ХОППО до дистанційного навчання в системі післядипломної педагогічної освіти

ВІДОМОСТІ ПРО ДОСЛІДЖЕННЯ

Термін проведення: червень – липень 2020 р.

Група респондентів (учасники дослідження): 422 слухачі курсів підвищення кваліфікації ХОППО, котрі пройшли навчання в дистанційному форматі в період загальнодержавного карантину (березень – липень 2020 р.).

Актуальність дослідження: необхідність модернізації форм і методів підвищення кваліфікації педагогічних працівників у частині застосування засобів дистанційного навчання, насамперед з урахуванням можливості повторного виникнення кризових умов життєдіяльності (карантину).

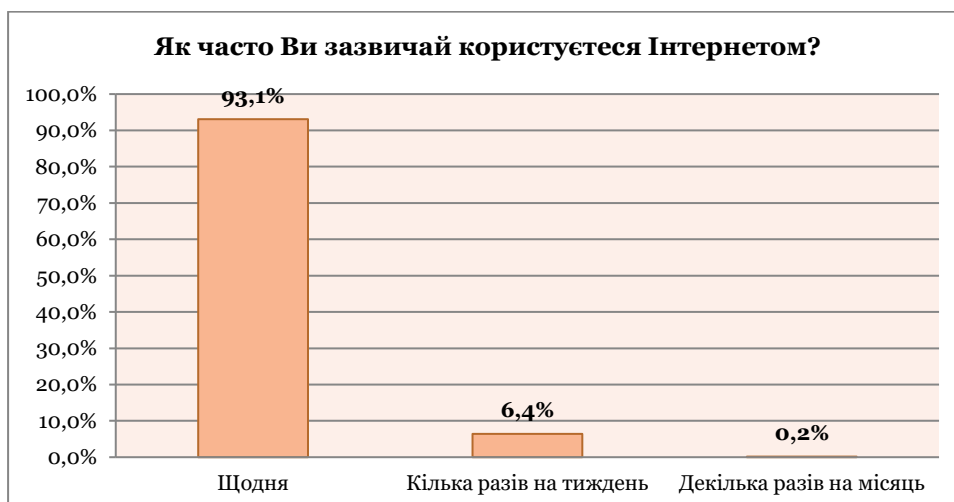
Мета дослідження: отримання інформації для визначення шляхів розвитку дистанційного формату підвищення кваліфікації педагогічних працівників у ХОППО.

Участь в опитуванні носила добровільний та анонімний характер.
Збір даних відбувався в режимі онлайн.

ОСНОВНІ РЕЗУЛЬТАТИ ОПИТУВАННЯ

I.

93,1% опитаних слухачів курсів повідомили, що вони щодня користуються мережею Інтернет. 6,4% роблять це кілька разів на тиждень, а 0,2% – лише декілька разів на місяць.

II.

Мають досвід дистанційного навчання 77,9% респондентів даної категорії: із них 31% – у ролі викладачів та 46,9% – у ролі слухачів. 33,6% лише чули про подібну практику, а 0,2% взагалі не знають, що це.

III.

Висловлюючи свої думки щодо перспектив дистанційного навчання в освіті в цілому, 14,5% опитаних слухачів зазначили, що, безсумнівно, навчання майбутнього – це навчання засобами мережі Інтернет. Водночас 73% переконані, що це буде лише однією з технологій, до того ж не провідною. При цьому 7,3% наголошують, що, на їхню думку, ніколи техніка не зможе замінити людину. Ще 4,3% вважають, що майбутнє – за особистим спілкуванням. 0,9% респондентів даної категорії зізналися, що ніколи не замислювалися про перспективи дистанційного навчання.

IV.

До кола завдань, які здатне реалізовувати дистанційне навчання, опитані слухачі віднесли такі: воно формує навички роботи з інформацією, розвиває самостійність в її пошуку й використанні (81,5%); воно надає можливість навчання в зручний час і в зручному місці (75,1%); воно розвиває навички

самоконтролю та самоменеджменту (46,7%); воно формує мотивацію до самоосвіти (39,8%); воно підвищує рівень знань, умінь, навичок (26,5%); воно надає можливість розширити коло спілкування (20,1%); воно розвиває здібності (16,6%). Водночас 8,1% зазначили, що, на їхню думку, дистанційні технології не здатні реалізовувати важливі завдання.

V.

Порівнюючи ефективність дистанційного формату навчання з традиційним, лише 2,8% опитаних слухачів визнали її високою. 5,9% вважають рівень ефективності дистанційного навчання вище середнього, 18,5% – середнім, 5,5% – нижче середнього, 2,4% – низьким. Більшість респондентів даної категорії (61,1%) переконані, що ефективність дистанційного формату залежить від конкретних завдань і форм навчання. 3,8% не змогли визначитися з думкою.

VI.

Щодо майбутнього дистанційного навчання в системі шкільної освіти 91,9% опитаних слухачів зазначили, що, на їхню думку, воно може бути лише

допоміжним форматом. Лише 4% вважають, що це буде основний формат навчання. Ще 4% зізналися, що ніколи не замислювалися над даним питанням.

VII.

42,4% опитаних слухачів ставляться до дистанційного навчання в системі шкільної освіти позитивно, 36% – нейтрально, 21,6% – негативно.

VIII.

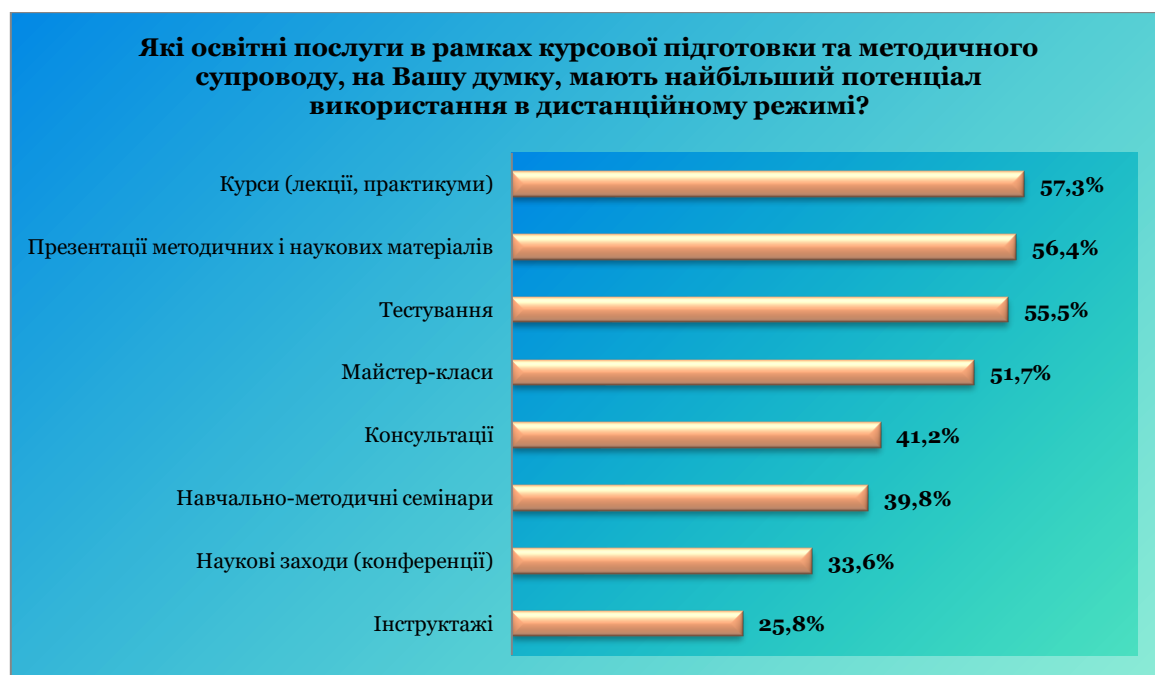
Висловлюючись щодо перспектив розвитку післядипломної педагогічної освіти, 74,9% опитаних слухачів зазначили, що дистанційний формат навчання може бути лише допоміжним. 19,9% вважають, що дистанційний формат навчання буде основним. 5,2% не змогли визначитися з думкою.

При цьому ставлення до дистанційного навчання в системі підвищення кваліфікації педагогів є позитивним у 63,7% респондентів. У 30,6% воно нейтральне. Лише 5,7% ставляться до нього негативно.

ІХ.

Висловлюючи свою думку щодо того, які освітні послуги в рамках курсової підготовки та методичного супроводу мають найбільший потенціал використання в дистанційному режимі, 57,3% опитаних слухачів назвали об'єднані в курси лекції та практикуми; 56,4% – презентації методичних і наукових матеріалів; 55,5% – тестування; 51,7% – майстер-класи; 41,2% – консультації; 39,8% – навчально-методичні семінари; 33,6% – наукові заходи (конференції); 25,8% – інструктажі.

Х.

Порівнюючи дистанційний формат навчання з традиційним, респонденти зауважили, що: вчитися у звичайний спосіб цікавіше, тому що відбувається особисте спілкування, а при дистанційному навчанні є втрата якості комунікації (70,6%); дистанційне навчання вимагає наявності коштовного устаткування й швидкісного Інтернету, що для багатьох педагогів є проблемою (38,6%); вчитися у звичайний спосіб зручніше, тому що звичніше (8,8%). Водночас 36% вважають, що вчитися дистанційно зручніше, тому що таке навчання менше відволікає від роботи й побуту, дозволяє самостійно планувати навчальний час. 12,3% зазначили, що, на їхню думку, навчання у звичайний спосіб корисне для

молодих педагогів, а для досвідчених досить дистанційного консультування. Водночас 9,5% висловили протилежну думку: навчання у традиційний спосіб підходить досвідченим педагогам як звичний для них формат, а молодим зручніше навчатися дистанційно, оскільки вони мають більш високий рівень володіння ІКТ. 15,6% опитаних слухачів вважають, що освіта, отримана дистанційно, цінуватиметься менше, ніж здобута в традиційний спосіб. Лише 1,2% переконані, що освіта, отримана в традиційний спосіб, цінуватиметься менше, ніж здобута дистанційно.

XI.

Слухачі, котрі взяли участь в опитуванні, вказали на чинники, які, на їхній погляд, перешкоджають використанню дистанційних освітніх технологій у післядипломній педагогічній освіті. А саме: недостатнє технічне оснащення навчального процесу (51,9%); відсутність психологічної готовності слухачів до організації дистанційного навчання (38,9%); недостатній рівень підготовки слухачів в аспекті володіння ІКТ (38,4%); несформованість громадської думки щодо ступеня ефективності дистанційної освіти (34,6%); недостатня розробленість науково-методичних основ дистанційного навчання (23,9%); недостатня розробленість нормативно-правових документів у галузі дистанційного навчання (20,9%); відсутність психологічної готовності викладачів до організації дистанційного навчання (19%); відсутність необхідних навчально-методичних матеріалів зі створення й розробки дистанційних курсів (16,6%); недосконалість системи оцінки якості та результатів навчання (14,9%); недостатній рівень підготовки викладачів в аспекті володіння ІКТ (14,7%). 0,4% опитаних слухачів не змогли визначитися з думкою. Лише 0,2% вважають, що не існує перешкод використанню дистанційних освітніх технологій у післядипломній педагогічній освіті.

Які чинники, на Ваш погляд, перешкоджають використанню дистанційних освітніх технологій в післядипломній педагогічній освіті?

ХІІ.

Найбільш зручними для використання опитані слухачі вважають такі форми та засоби дистанційного навчання: електронну пошту (64,9%), відеокурси (61,8%), електронні навчальні матеріали (46,9%), теле-/відеоконференції (44,5%), віртуальні лабораторії – онлайн тестування, візуальні завдання тощо (43,4%), чати (37,7%), форуми (30,6%), електронні бібліотеки (25,8%), мережеві папки (12,3%). 0,4% опитаних слухачів не змогли назвати зручні форми та засоби дистанційного навчання, тоді як 0,4% зазначили, що взагалі не вважають дистанційний формат навчанням.

ХІІІ.

14,7% опитаних слухачів упевнені, що при дистанційному навчанні якість післядипломної освіти покращиться. 51,2% наголошують, що це може статися

лише за умови застосування вдалих методик. 13,5% сумніваються в тому, що застосування дистанційного навчання позитивно вплине на якість післядипломної освіти. 20,6% взагалі не змогли визначитися з думкою.

XIV.

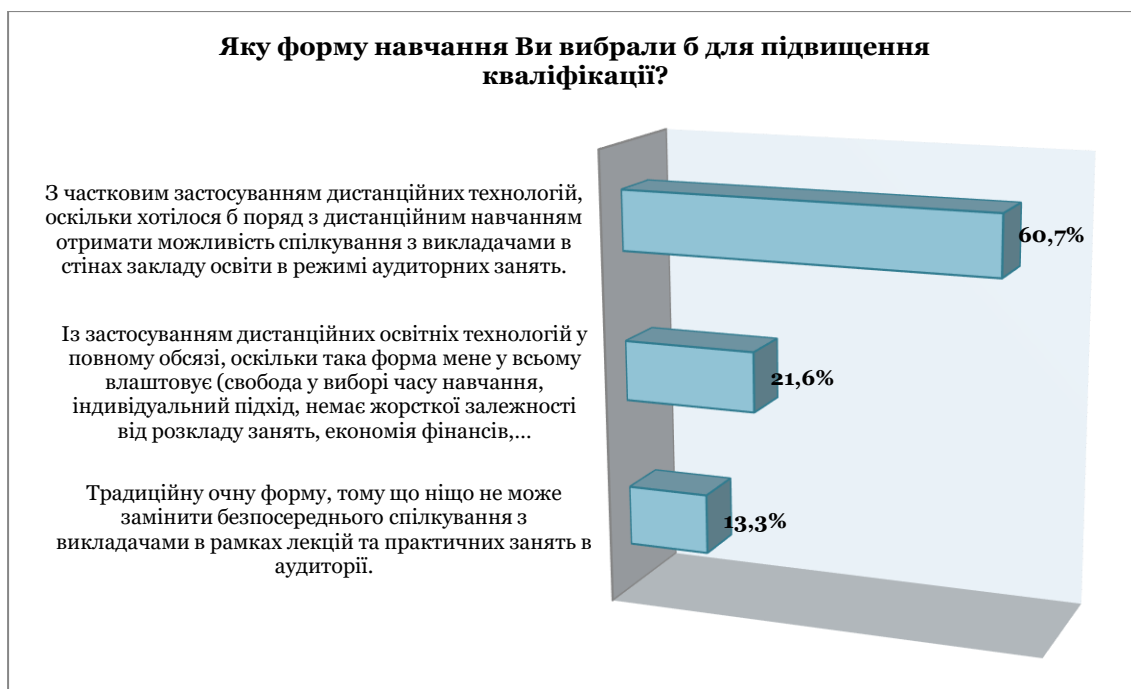
Опитані слухачі віднесли до неминучих недоліків дистанційного формату навчання такі: брак можливостей спілкування та обміну досвідом з іншими слухачами (70,4%); низьку візуалізацію викладачів, а також брак можливості більш широкого спілкування з викладачами, у тому числі в дискусійному форматі (39,6%); неможливість паралельно з проходженням навчання відвідати методистів та отримати від них консультації (31,8%); неможливість відвідувати бібліотеку та інші сервісні підрозділи закладу освіти (5,9%). Лише 0,4% зазначили, що не бачать недоліків дистанційного навчання.

XV.

Відповідаючи на запитання щодо того, яку форму навчання вони вибрали б для підвищення своєї кваліфікації, 60,7% опитаних слухачів назвали формат з частковим застосуванням дистанційних технологій, оскільки їм хотілося б поряд із дистанційним навчанням отримати можливість спілкування з викладачами в стінах закладу освіти в режимі аудиторних занять. 26,1% хотіли

б навчатися із застосуванням дистанційних освітніх технологій у повному обсязі, оскільки така форма їх у всьому влаштовує (свобода у виборі часу навчання, індивідуальний підхід, немає жорсткої залежності від розкладу занять, економія фінансів, мінімальний відрив від роботи тощо). 13,3% обрали б традиційну очну форму, оскільки вони вважають, що ніщо не може замінити безпосереднього спілкування з викладачами в рамках лекцій та практичних занять в аудиторії.

XVI.

Думки опитаних слухачів щодо впровадження системи дистанційного навчання в ХОППО значно розділилися. 69,7% вважають, що дистанційний формат має активно використовуватись, але не бути єдиним. За те, щоб навчання відбувалося виключно дистанційно, висловилися лише 6,4%. Водночас 22,3% вважають, що дистанційний формат навчання може застосовуватися лише епізодично. Ще 1,7% взагалі проти дистанційного навчання.

XVII.

У подальшому підвищувати свою кваліфікацію в ХОШПО 75,1% бажають в очно-дистанційному форматі, 16,6% – суто дистанційно, а 8,3% – в очному форматі.

ВИСНОВКИ ТА ПРИПУЩЕННЯ

– Серед педагогічних працівників області превалює думка, що дистанційне навчання в системі підвищення кваліфікації може бути лише допоміжним форматом. При цьому ставлення до дистанційного формату навчання в системі ППО є переважно позитивним.

– Основним недоліком суто дистанційного формату навчання є брак можливостей спілкування та обміну досвідом між слухачами, а також між слухачами та викладачами.

– Дистанційний формат навчання в ХОІППО має активно використовуватись, але не бути єдиним і навіть основним. Найбільшим попитом серед педагогів області може користуватися підвищення кваліфікації в очно-дистанційному форматі. Суто очний формат навчання втратив свою актуальність.

– Існує необхідність здійснювати роботу з розвитку ІКТ-компетентності педагогічних працівників закладів освіти області. При цьому важливо розширювати їхню обізнаність щодо різноманіття форм і засобів реалізації дистанційного навчання.

– Значною перешкодою до впровадження дистанційного формату підвищення кваліфікації педагогічних і керівних працівників області є брак відповідного технічного оснащення та безперервного доступу до швидкісного Інтернету на місцях.

– Науково-педагогічні працівники ХОІППО потребують налагодження постійного зворотного зв'язку зі слухачами курсів підвищення кваліфікації, який забезпечував би їх інформацією про розвиток думок і ставлень педагогів області щодо модернізаційних процесів у системі ППО.

Проведене дослідження дозволило визначити основні тенденції формування громадської думки педагогічних і керівних працівників області щодо впровадження дистанційного навчання в системі післядипломної педагогічної освіти. Його результати стали цінним підґрунтям для визначення шляхів розвитку діяльності ХОІППО.